

Vammaispalvelulain kokonaisuudistukseen sisältyviin lakeihin esitetään seuraavia muutoksia:

Muutosten kustannusvaikutukset on arvioitu hallituksen esitykseen sisältyneiden vaikutusarviointien perusteella. Käytännössä esimerkiksi hallituksen esityksessä arvioidut ikääntymisrajauksesta johtuvat säästöt on muutettu vastaaviksi kustannuksiksi. Hallituksen esityksessä vain kustannusten yhteissumma oli arvioitu vuoden 2023 hintatasoon, mutta tässä laskelmassa myös yksittäiset kustannuserät on laskettu vuoden 2023 hintatasoon.

- Pykälien täsmentäminen ja selkeyttäminen subjektiivisten oikeuksien osalta, kuten perustuslakivaliokunta on edellyttänyt (säättämisjärjestysehto)**
 - Ei taloudellisia vaikutuksia.
- Ikääntymisrajan poistaminen, kuten perustuslakivaliokunta on edellyttänyt (säättämisjärjestysehto)**
 - Taloudelliset vaikutukset hyvinvointialueille: lisäkustannukset vuodesta 2026 alkaen noin **4,2 miljoonaa** euroa
 - Kustannukset alenevat säästyneiden työvoimakustannusten vuoksi (asiakassuunnitelmien päivitykset) **0,2 miljoonaa** euroa vuonna 2023 ja **0,8 miljoonaa** euroa vuodessa vuosina 2024 ja 2025. Vuoden 2023 luku on laskettu sillä oletuksella, että laki tulisi voimaan 1.10.2023, jolloin kustannusvaikutus kohdistuu vain vuoden kolmelle viimeiselle kuukaudelle (0,8 miljoonaa / 12 * 3)
 - Ikääntymisrajan poistamisen jälkeen esitys vastaa käytännössä soveltamisalan osalta nykytilaa.
 - Kustannusten kannalta on huomioitava, että vammaispalveluiden piiriin siirtyville asiakkaille on aiemmin tullut järjestää heidän tarvitsemiaan palveluita sosiaalihuoltolain perusteella. Iäkkäiden henkilöiden palveluiden tuottamisen kustannukset vammaispalveluina ja sosiaalihuoltolain perusteella järjestettyinä palveluina voi pääosin olettaa saman suuruisiksi. Tältä pohjalta on tehty myös hallituksen esitykseen sisältyvät taloudellisten vaikutusten arviot. Siten merkittävimmät ikääntymisrajan poiston kustannusvaikutukset hyvinvointialueille syntyvät asiakasmaksutuottojen vähenemisestä. Monista vammaispalvelulain mukaisista palveluista ei peritä lainkaan asiakasmaksua.
 - Ikääntymisrajaus ei vaikuta kaikkien palveluiden käyttöön samassa määrin. Palvelut, joiden käyttöön ikääntymisrajauksella on eniten vaikutusta, ovat asumisen tuki muiden kuin kehitysvammaisten henkilöiden osalta (koska kehitysvamma syntyy aina ennen aikuisikää eikä siten olisi koskaan ikääntymisestä johtuva) sekä liikkumisen tuki.
 - Vaikutukset **asumisen tukeen**: asiakasmaksutuotot vähenevät, sillä näiden palveluiden asiakasmaksuja koskevilla maksuperusteissa on eroja. Lakiesityksen mukaiseen asumisen tukeen liittyvä päivittäisissä toimissa annettava apu ja tuki on maksutonta, mutta varsinaiset asumiskustannukset eivät ole (vuokra, sähkö, vesimaksu). Sen sijaan sosiaalihuoltolain mukaisissa asumispalveluissa asiakasmaksut perustuvat tuloihin.
 - Vaikutukset **liikkumisen tukeen**: asiakkaita saattaisi siirtyä sosiaalihuoltolain mukaisten liikkumista tukevien palveluiden piiristä vammaispalvelulain liikkumisen tuen piiriin. Sosiaalihuoltolain perusteella myönnettyjen matkojen yksikkökustannusten voi olettaa olevan pienempiä kuin vammaispalvelulain perusteella myönnettyissä matkoissa. Hallituksen esityksessä arvioitiin, että ikääntymisrajan toimeenpano liikkumisen tuessa tapahtuisi siirtymäsäännöksen vuoksi vaihteittain, joten muutoksen kustannusvaikutusten arvioitiin olevan aluksi pieniä. Siksi myös alla olevassa taulukossa kustannuksia syntyy vaihteittain. Tilastojen mukaan liikkumisen tuen asiakasmäärät ovat pysyneet hyvin vakiona viime vuosina.

- Yhteensä ikääntymisrajausten poistamisen kustannukset syntyvät liikkumisen tuen hieman kasvavista järjestämiskustannuksista sekä asumisen tuen ja liikkumisen tuen asiakasmaksutuottojen vähenemisestä niin, että nousu olisi **vuonna 2024 0,5 miljoonaa euroa, vuonna 2025 1,0 miljoonaa euroa ja vuodesta 2026 alkaen 4,2 miljoonaa euroa.**
- 3. Hengityshalvauksipotilaiden ylläpitokorvausta vastaavan korvauksen säilyttäminen, kuten perustuslakivaliokunta on edellyttänyt (sääätämismääräys)**
 - Maksettavasta ylläpitokorvauksesta vähennettäisiin Kelan myöntämä asumistuki. Kelan lisääntyvät kustannukset on jo arvioitu hallituksen esityksessä.
 - Taloudelliset vaikutukset hyvinvointialueille: Hallituksen esityksessä on arvioitu, että ylläpitokorvaukset laskisivat siirtymäsäännöksen vuoksi asteittain (20 % vuodessa) vuodesta 2026 alkaen. Suhteessa hallituksen esitykseen kustannusten muutos on arvioitava käänteisenä eli kustannukset kasvavat asteittain vuodesta 2026 vuoteen 2030: **0,3 miljoonaa** vuonna 2026 ja **0,6 miljoonaa** vuonna 2027, ja niin edelleen vuoteen 2030 asti, josta alkaen kustannusten lisäys on **1,4 miljoonaa** euroa vuodessa.
 - 4. Lapsen kodin ulkopuolella asumista koskevaa pykälää on tarkennettu lapsen mielipiteen selvittämisen ja sivistyksellisten oikeuksien osalta (perustuslakivaliokunnan huomautus)**
 - Ei arviota asiasta hallituksen esityksessä, todennäköisesti ei merkittäviä taloudellisia vaikutuksia.
 - 5. Kodin ulkopuolella järjestettävän lapsen asumisen tuen asiakasmaksun enimmäismäärän alentaminen, (HE 1860,20 e, ehdotus 500 e)**
 - Ei taloudellisia vaikutuksia.
 - Käytännössä vanhemmilta ei ole nykytilassa peritty kuin erittäin harvoin yli 300 euron elatusmaksuja.
 - 6. Päivätoiminnan pykälän sisällön muuttaminen siten, että vammaisen henkilö voi osallistua työssäkäynnin, työtoiminnan tai työllistämistä edistävän toiminnan ohella myös päivätoimintaan**
 - Ei arviota asiasta hallituksen esityksessä, ei merkittäviä taloudellisia vaikutuksia, koska henkilöllä olisi oikeus käydä päivätoiminnassa viitenä päivänä viikossa.
 - 7. Päivätoiminnan matkojen säätäminen maksuttomaksi**
 - Ei taloudellisia vaikutuksia.
 - Päivätoimintaan osallistuvien vammaisten henkilöiden tulot ovat useimmiten pienet, ja käytännössä heille olisi yleensä tehtävä päätös maksuhuojennuksesta tilanteessa, että päivätoiminnan matkat olisivatkin maksullisia. Vammaisilta henkilöiltä ei saataisi asiakasmaksutuottoja, mutta toisaalta maksuhuojennuspäätöksiä ei tarvitsisi tehdä, mikä vähentäisi työvoiman tarvetta ja kustannuksia. Siten maksuttomuudesta säätämällä ei olisi merkittäviä taloudellisia vaikutuksia.
 - Maksuttomuus koskee niitä vammaisia henkilöitä, joilla on erityisiä vaikeuksia liikkumisessa ja jotka eivät voi toimintarajoitteensa takia ilman kohtuuttoman suuria vaikeuksia käyttää julkista liikennettä.
 - 8. Lasten aamu- ja iltapäivätoiminnan säätäminen maksuttomaksi. Todettaisiin kuuluvan lyhytaikaiseen huolenpitoon, joka olisi asiakasmaksulakiehdotuksen mukaan maksutonta.**
 - Ei taloudellisia vaikutuksia.
 - Lapsen aamu- ja iltapäivätoimintaan sisältyvästä ylläpidosta perittävä summa on niin pieni, että sen periminen aiheuttaisi suhteellisen paljon hallinnollisia kustannuksia maksun tuottoon nähden. Näin ollen hallituksen esityksen vaikutusarviossa oletetaan, että maksua ei välttämättä peritä. Siten ylläpitomaksun poistaminen ei käytännössä juuri vaikuttaisi hyvinvointialueen asiakasmaksutuottoon.

9. Erityisen osallisuuden tuen vähimmäistuntimäärän nostaminen 10 tunnista 20 tuntiin vuotta aikaisemmin vuoden 2025 alusta

- Taloudelliset vaikutukset hyvinvointialueille: määrän lisääminen 10 tunnilla kuukaudessa vuodelle 2025 aiheuttaisi **6,5 miljoonan kertaluontoisen** lisäystarpeen rahoitukseen.

Yhteenveto taloudellisista vaikutuksista suhteessa hallituksen esitykseen, miljoonaa euroa:
(Vaikutukset laskettu vuoden **2023** hinnoin.)

Muutos	2023	2024	2025	2026	2027	Täysimääräinen tilanne
Ikääntymisrajoituksen poistaminen, kustannusten nousu (järjestämiskustannusten nousu ja asiakasmaksutuottojen väheneminen)		+ 0,5	+ 1,0	+4,2	+4,2	ei arvioitu
Ikääntymisrajoituksen poistaminen, kustannusten alentuminen (asiakassuunnitelmien päivityksen tarpeen poistuminen)	-0,2	-0,8	-0,8			
Hengityshalvauspotilaiden ylläpito- korvausta vastaavan korvauksen säilyttäminen				+0,3	+0,6	+1,4
Erityisen osallisuuden tuen voimaantulon siirtymäajan lyhennys			+6,5			

HUOM. hallituksen esityksessä ja tämän laskelman aikaisemmassa versiossa vaikutukset oli laskettu vuoden 2022 hinnoin, mistä johtuen tämän taulukon desimaalit saattavat poiketa hieman hallituksen esityksen desimaaleista